

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

ЛЮДМИЛА МАЦУК
НАДІЯ ЛАЗАРОВИЧ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ ДІТЕЙ
РАННЬОГО ВІКУ**

ОР перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

м. Івано-Франківськ

2024

УДК 373.2(76.5)
К65

Методичні рекомендації схвалено
Науково-методичною радою педагогічного факультету
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
(протокол № 4 від 25 січня 2024 р.)

Укладачі:

Людмила МАЦУК кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Надія ЛАЗАРОВИЧ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти,

Рецензенти:

Палій Р.І. – директор закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №3 «Бджілка» Івано-Франківської міської ради;

Матішак М.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Методичні рекомендації до організації та проведення виробничої практики в групах дітей раннього віку. Спеціальність: 012 Дошкільна освіта. Укладачі: Людмила МАЦУК, Надія ЛАЗАРОВИЧ. Навчально-методичне видання. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2024. 56 с.

УДК 373.2(76.5)

Методичні рекомендації до організації та проведення виробничої практики в групах дітей раннього віку у закладах дошкільної освіти для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є частиною навчально-методичного комплексу практичної підготовки за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Методичні рекомендації визначають мету і завдання, конкретний зміст, особливості організації та порядок проходження виробничої практики здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти, а також містять вимоги щодо підготовки звітної документації практики.

Рекомендовано здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта денної і заочної форми навчання.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	5
2. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	15
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ	27
4. ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	32
5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	34
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	35
7. ДОДАТКИ.....	38

ВСТУПНЕ СЛОВО

Виробнича практика в групах дітей раннього віку є складовою частиною професійно-практичної підготовки зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Виробнича практика в групах дітей раннього віку організовується і проводиться в базових закладах дошкільної освіти. Проходження практики підвищує якість професійної підготовки фахівця, дозволяє закріпити теоретичні знання, сприяє соціально-психологічній адаптації на місцях майбутньої роботи, є обов'язковою умовою навчання; підтверджується звітом та відповідною документацією, яка відповідає вимогам до означеного виду діяльності. В межах виробничої практики студент-практикант отримує можливість практичного досвіду роботи за фахом.

Методичні рекомендації містять зразок складання звіту та визначеної освітньою програмою відповідної документації, завдання на практику. Рекомендації призначено для допомоги здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта до організації практичної діяльності в ЗДО.

Звертаємо Вашу увагу, що студентам, які не пройшли практику чи отримали незадовільну оцінку може бути запропоновано повторний курс практичної підготовки. Студенти, які успішно пройшли виробничу практику, отримують оцінку за визначеною шкалою оцінювання (залік).

Примітка: у випадку проблем зі здоров'ям чи інших непередбачених обставин студентам-практикантам слід терміново повідомити адміністрацію закладу дошкільної освіти, вихователя, керівника-методиста від ЗВО про причини відсутності. Факультетському керівнику практики подати відповідні документи, які засвідчують достовірність фактів.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробничу практику в групах дітей раннього віку за профілем спеціальності спрямовано на формування у здобувачів загальних і професійних компетентностей, набуття практичного досвіду з професійної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Напрямок підготовки	Загальна характеристика	Вид контролю
Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність – 012 Дошкільна освіта перший (бакалаврський) рівень	Семестр: 4 Кількість кредитів ECTS: 9 Загальна кількість годин: 270	залік

За освітньою програмою та навчальним планом підготовки майбутніх вихователів виробнича практика здобувачів 2 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта в групах дітей раннього віку проводиться у IV навчальному семестрі (9 кредитів ECTS, тривалість практики – 6 тижнів з відривом від навчання).

Перелік баз практики м. Івано-Франківська: ЗДО №1 «Калинонька», ЗДО №3 «Бджілка», ЗДО №4 «Калинова сопілка», ЗДО №5 «Теремок», ЗДО №6 «Колобок», ЗДО №7 «Золотий ключик», ЗДО №9 «Дзвіночок», ЗДО №10 «Катруся», ЗДО №11 «Пізнайко», ЗДО №12 «Струмочок», ЗДО №14 «Кристалик», ЗДО №15 «Гуцулочка», ЗДО №16 «Сонечко», ЗДО №17 «Ромашка», ЗДО №18 «Зернятко», ЗДО №19 «Троянда», ЗДО №20 «Росинка», ЗДО №21 «Подoliaночка», ЗДО №22 «Світанок», ЗДО №23 «Дударик», ЗДО №25 «Янголятко», ЗДО №26 «Барвінок», ЗДО №27 «Карпатська казка», ЗДО №28 «Квітка Карпат», ЗДО №29 «Кобзарик», ЗДО №30 «Ластівка», ЗДО №31 «Мрія», ЗДО №33 «Кристалик», ЗДО №34

«Незабудка», ЗДО №35 «Вишиванка», ЗДО №36 «Віночок», Навчальна лабораторія «Центр освіта і піклування про дітей раннього і дошкільного віку» ПНУ імені Василя Стефаника, Центр розвитку обдарованості (дитячий садок) «Унікум».

Мета практики – поглибити знання студентів-практикантів щодо специфіки діяльності ЗДО, умови і способи організації освітнього процесу в групах дітей раннього віку, сформувати практичні навички та уміння проводити різні форми роботи, режимні процеси з дітьми раннього віку.

Завдання практики:

- закріпити та поглибити знання студентів про вікові особливості раннього дитинства та особливості роботи з дітьми;
- формувати у майбутніх вихователів вміння спостерігати, аналізувати своєрідність освітнього процесу в групах раннього віку, оцінювати його ефективність;
- вчити помічати зміни в розвитку дитини під впливом педагогічних дій, користуватися різними методиками для виявлення фізичного, розумового, морального, естетичного розвитку дітей;
- формувати у здобувачів дошкільної освіти вміння спілкуватися з дітьми означеного віку, організовувати та проводити основні форми роботи та окремі режимні процеси, спостереження, ігри;
- формувати у майбутніх фахівців дошкільної освіти вміння надавати педагогічну допомогу батькам.

Під час виробничої практики в групах дітей раннього віку майбутні вихователі оволодівають первинними навичками професійної діяльності, зокрема:

- встановлювати взаємозв'язки між теоретичними положеннями, даними експериментальних досліджень та практичною роботи закладу дошкільної освіти щодо розвитку дітей раннього віку;
- самостійно спостерігати, аналізувати освітній процес в групах дітей раннього віку, визначати актуальні аспекти в роботі вихователя, свого

товариша, усвідомлювати можливості оптимізації освітнього процесу з урахуванням результатів діагностики;

- вести записи у щоденнику, оформляти документацію за результатами виробничої практики;

- самостійно складати психолого-педагогічну характеристику на дитину раннього віку;

- проводити хронометраж самостійної діяльності дітей раннього віку.

Компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності)

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-01 - Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02 - Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03 - Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04 - Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05 - Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06 - Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-09 - Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-12 - Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-14 - Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-17 - Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18 - Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно- екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20 - Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-22 - Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (підприємницька компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

Трудові функції:

А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу:

А1 Прогностична

А1.1 Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

A1.2 Здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу

A1.3 Здатність до документування професійної діяльності

A2 Організаційна

A2.1 Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти державною мовою

A2.2 Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

A2.3 Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною

A3 Оцінювально-аналітична

A3.1 Здатність здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти

A3.2 Здатність аналізувати рівень сформованості компетентностей відповідно до державного стандарту

A4 Предметно-методична

A4.1 Здатність формувати у здобувачів освіти ключові компетентності відповідно до державного стандарту

Б. Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища

Б1 Здоров'язбережувальна

Б1.1 Здатність організовувати фізично безпечне освітнє середовище

Б1.2 Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

В1 Психо-емоційна

В 1.1 Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії

В1.2 Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість

В2 Педагогічне партнерство

В.2.1 Здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній

діяльності

В2.3 Здатність до командної взаємодії

В 3 Морально-етична

В 3.1 Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення

Г1.Здатність до навчання впродовж життя

Г1.1Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Г2 Інформаційно-комунікаційна

Г 2.1Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі

Г2.2 Здатність ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) та електронні освітні ресурси в професійній діяльності

Г2.3 Здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі

2. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика в групах дітей раннього віку за спеціальністю 012 Дошкільна освіта сприяє закріпленню теоретичних знань та формуванню професійно значущих умінь і навичок майбутнього вихователя ЗДО.

Науково-теоретичною основою виробничої практики є базові знання студентів, отримані в процесі вивчення навчальних дисциплін циклу професійної підготовки: «Вступ до спеціальності», «Основи спеціальної педагогіки», «Педагогіка дошкільна» «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Дошкільна лінгводидактика», «Основи природознавства з методикою», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю», «Методика проведення занять з народознавства», «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти» та ін.

Виробнича практика є обов'язковою частиною професійно-педагогічної підготовки фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта. Вона проводиться в реальних умовах діяльності вихователя і може розглядатися як початковий етап стажування фахівців за профілем майбутньої професії.

Під час проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти ознайомлюються з особливостями роботи вихователя в групах дітей раннього віку, закріплюють теоретичні знання, вміння, набувають навичок щодо планування роботи вихователя, проведення занять, режимних процесів та ін.

Практика зорієнтована на формування у майбутніх вихователів базових професійних практичних умінь і навичок. Рекомендації з підготовки, організації та проведення виробничої практики мають практико-орієнтоване значення, розкривають вимоги до проходження практики, допомагають повноцінно вирішувати її завдання, синтезувати знання, отримані у ЗВО і реалізовувати їх в реальній практичній діяльності майбутнього вихователя.

Викладений матеріал містить рекомендації щодо організації та проведення здобувачами-практикантами навчально-виховної роботи ЗДО.

1.1. Організація та змістові модулі практики

Здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» проходять практику на базі ЗДО, які самостійно обирають за погодженням з випускною кафедрою. У разі неможливості самостійно визначити базу практики студенти звертаються до факультетського керівника практики з проханням про вибір відповідного ЗДО.

Здобувачі 2 курсу проходять виробничу практику в групах дітей раннього віку ЗДО на посаді вихователя.

Після прибуття на місце проходження практики студенти-практиканти спільно з керівником-методистом складають індивідуальний календарний план проходження виробничої практики в групах дітей раннього віку, згідно її завдань.

Під час виробничої практики в ЗДО здобувачі 2 курсу ознайомлюються зі змістом роботи директора ЗДО, методиста, вихователя в групах дітей раннього віку, веденням документації, роботи з батьками.

Основну частину часу майбутні вихователі проводять у групах дітей раннього віку, де спостерігають за особливостями їх розвитку, аналізують організацію педагогічного процесу. Студенти-практиканти готують та проводять самостійно окремі режимні процеси, ігри та заняття з дітьми раннього віку; виготовляють наочність для занять, ігор і повсякденного життя; приймають участь у різних формах роботи з вихователями та роботи з батьками. Результати роботи записують у щоденнику спостережень.

Організація практики впродовж дня:

Спостереження за дітьми 1-1,5 год.;

Робота з дітьми в парі з вихователем 3-4 год;

Вивчення документації 1-1,5 год.

Змістовий модуль 1: Спостереження й аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку

Тема 1. Ознайомлення із закладом дошкільної освіти, організацією його роботи.

Тема 2. Спостереження та аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника.

Тема 3. Спостереження і аналіз занять з різних розділів програми ЗДО: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані, фронтальні, групові, індивідуальні, а також розваг, тематичних свят, роботи з батьками тощо.

Форма звіту: щоденник спостережень.

Змістовий модуль 2: Самостійне виконання студентами-практикантами обов'язків вихователя

Тема 4. Самостійне виконання студентами-практикантами обов'язків вихователя.

Тема 5. Складання та проведення пробних залікових занять, режимних моментів, світ, розваг, оздоровчих заходів з дітьми групи раннього віку.

Тема 6. Робота з батьками, укладання консультацій для батьків.

Форма звіту: конспекти занять, щоденник спостережень.

Змістовий модуль 3: Вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики

Тема 7. Організаційно-педагогічна робота з дітьми групи раннього віку.

Тема 8. Написання психолого-педагогічної характеристики на вихованця (-ку) дитини раннього віку.

Форма звіту: психолого-педагогічна характеристика вихованця (-ку) групи, щоденник спостережень.

Змістовий модуль 4: Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації

Тема 9. Проведення відкритих залікових занять, режимних моментів в групі дітей раннього віку.

Форма звіту: конспекти відкритих залікових занять, режимних моментів, протоколи їх обговорення, щоденник спостережень, виставка-конкурс, презентація матеріалів, фотозвіт.

1.2. Календарний розподіл завдань практики

I тиждень

1. Ознайомлення з освітнім процесом ЗДО, зустріч із директором, методистом, закріплення студентів-практикантів за вихователями груп ЗДО.
2. Ознайомлення з перспективним і календарним планом вихователя групи раннього віку.
3. Спостереження за навчально-виховним процесом (заняття, режимні процеси, свята, розваги, ігри).
4. Спостереження за всебічним розвитком дітей у групах раннього віку.
5. Ведення щоденників практики.

II тиждень

1. Спостереження за однією дитиною групи з метою написання психолого-педагогічної характеристики.
2. Укладання картотеки методичної літератури для проведення занять, ігор з дітьми.
3. Підготовка до занять та їх проведення з фахових методик, написання конспектів, виготовлення наочності.
4. Проведення пробних режимних процесів, ігор.

5. Ведення щоденників практики.

III – VI тижні

1. Проведення консультацій з вихователями, методистом щодо організації залікових занять, ігор, окремих режимних моментів.
2. Проведення залікових занять, окремих режимних процесів, ігор.
3. Відвідування та обговорення студентами-практикантами залікових занять та режимних процесів.
4. Проведення консультацій з вихователями щодо оформлення конспектів проведених занять, ігор, окремих режимних процесів, консультацій для батьків.
5. Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину.
6. Оформлення документації.
7. Участь у проведенні підсумків виробничої практики на педагогічній раді в ЗДО. Написання звіту про проходження практики.
8. Ведення щоденників практики.

1.3. Індивідуальні завдання

1. Розробка та виготовлення наочних матеріалів для роботи з дітьми раннього віку.
2. Складання психолого-педагогічної характеристики на вихованця групи раннього віку.
3. Складання конспектів залікових занять, режимних процесів для дітей раннього віку, консультацій для батьків.
4. Ведення щоденника індивідуальних спостережень за освітнім процесом в групі дітей раннього віку ЗДО впродовж виробничої практики.
5. Написання звіту про проходження виробничої практики в групі дітей раннього віку ЗДО.

1.4. Методичні поради щодо реалізації завдань змістових модулів

Змістовий модуль 1: Спостереження й аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку

Програма виробничої практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта передбачає проведення студентами різнопланової освітньої роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей раннього віку закладу дошкільної освіти.

Самостійна діяльність майбутнього вихователя передбачає попереднє ознайомлення з роботою закладу дошкільної освіти, його фахівцями, а також спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника.

Студент-практикант щодня ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляє активність і відповідальність до реалізації завдань програми, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми.

Практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу. Водночас залучається до підготовки занять, готує дидактичний матеріал, створює в групі умови для проведення занять тощо.

Майбутній вихователь аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання, дидактичний матеріал і відповідні матеріали, які зберігаються у методичному кабінеті закладу, проекту можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час виробничої практики.

Форма звіту: щоденник спостережень.

Змістовий модуль 2: Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя

В обов'язки студента-практиканта входить допомога вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організовувати їх життєдіяльність (сніданок, обід, денний сон, ранкову гімнастику, ігри, прогулянки тощо). Надалі студент-практикант організовує вказані частини навчально-виховного процесу самостійно. З другого тижня практики студенти самостійно організовують та проводять усі основні види педагогічної діяльності вихователя під керівництвом наставника.

Кожне заняття, проведене студентом-практикантом та режимний момент, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за національною шкалою. Здобувач активно долучається до створення наочних матеріалів і дидактичних посібників, які необхідні у групі, де працює.

Усю проведenu самостійну роботу практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінюючи її.

Самостійна освітня робота з дітьми групи доповнюється організаційно-педагогічною та методичною роботою, яку студент-практикант проводить впродовж усього основного періоду практики і відображає її в щоденнику педагогічної практики.

Форма звіту: конспекти матеріалів занять та режимних моментів, щоденник спостережень.

Змістовий модуль 3: Вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики

Важливою складовою частиною роботи майбутнього вихователя є також вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики.

Головним методом вивчення дитини має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостереження відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних ігрових вправ, які проводить з дитиною студент-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації

закладу дошкільної освіти.

Форма звіту: психолого-педагогічна характеристика вихованця (-ку) групи, щоденник спостережень.

Змістовий модуль 4: Проведення відкритих залікових занять, режимних моментів, оформлення звітної документації

На 3-4 тижні практики студенти-практиканти проводять відкриті залікові заняття, режимні моменти, на яких присутні керівник-методист практики, директор або методист ЗДО, вихователь-наставник, а також здобувачі, які перебувають на практиці в цьому ж закладі дошкільної освіти.

Після відкритого залікового заняття чи режимного моменту, проведеного кожним студентом-практикантом, відбувається його обговорення всіма присутніми. Здобувачі аналізують заняття чи режимні моменти, відзначаючи відповідність його змісту чинній програмі розвитку дітей раннього віку, доцільність обраних форм і методів роботи, висловлюють поради, пропонують свої варіанти розв'язання навчальних завдань та досягнення мети. Результати обговорення і оцінка за проведення заняття фіксуються у протоколі обговорення, який студент-практикант подає разом із конспектом у звітну документацію.

Завершальним етапом роботи студента-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до підсумкової конференції за результатами практики, в якій приймають участь здобувачі вищої освіти, методист практики, завідувач та викладачі кафедри, запрошені вихователі і керівники ЗДО.

Форма звіту: конспекти відкритих залікових занять, режимних моментів, протоколи їх обговорення, щоденник спостережень, презентаційні відео- і фотоматеріали.

1.5. Контроль та оцінювання практичної діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Результати виробничої практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти оцінюються в межах 1-100 балів, матеріали зберігаються на випусковій кафедрі теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти.

Шкала оцінювання освітньої діяльності здобувачів на виробничій практиці в групах дітей раннього віку

Кількість балів							Сума
Модуль 1 поточне тестування				Модуль 2 (ІНДЗ)	підсумкове оцінювання (звітна документація, підсумкова конференція)		100
ЗМ-I Теми 1-3	ЗМ-II Теми 4-6	ЗМ-III Теми 7-8	ЗМ-IV Тема 9		Оформлен- ня матеріалів прак- тики	захист матеріалів практики	
10	10	10	10		10	40	

Критерії оцінювання:

- володіння матеріалом навчальних дисциплін, які є підґрунтям для педагогічної діяльності;
- рівень сформованості професійно-значущих особових якостей;
- володіння етичними нормами взаємин з дитиною, батьками, співробітниками закладу, однокурсниками, керівниками;
- сформованість професійних умінь;
- творчий рівень виконання завдань практики;
- науковий рівень доповіді на підсумковій науково-практичній конференції.

Для оцінки ефективної практичної підготовки здобувача відповідно до критеріїв керівник-методист може використовувати наступні *форми* роботи:

- інтерв'ювання практикантів, бесіди з ними;
- анкетування здобувачів;
- відвідування відкритих виховних та залікових заходів та їх аналіз;
- обговорення відеозаписів проведених ним заняття або заходу з дитиною (групою дітей);
- аналіз та оцінка творчих робіт практиканта;
- обговорення підготовленого виступу і презентаційних матеріалів напідсумковій конференції.

У разі незадовільної загальної оцінки з практики, яку найчастіше здобувач отримує за несистематичне відвідування місця проходження практики, порушення правил внутрішнього розпорядку закладу, невиконання індивідуального плану, здобувачу може бути запропоновано повторний курс практичної підготовки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

1.6. Результати професійної практичної підготовки

Процес проходження виробничої практики у групах дітей раннього віку спрямовано на формування низки компетентностей майбутнього вихователя ЗДО.

Рівень практичної підготовки майбутніх вихователів за періодвиробничої практики в групах дітей раннього віку

Знати:

- процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій;
- вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами;
- ознаки булінгу та прийоми попередження та протидії йому;
- особливості програми раннього втручання, розуміти можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- технології організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в групах дітей раннього віку.

Вміти:

- визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, які використовуються в роботі з дітьми раннього віку;
- визначати способи використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього віку ігрової та інших видів діяльності;
- здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти та сім'ї. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього віку в умовах закладу дошкільної освіти;

- будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці;
- використовувати здоров'язберігаючі технології задля збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей раннього віку;
- визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього віку на основі програм дошкільної освіти;
- збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Загальне керівництво практикою здійснює керівник-методист від ЗВО та керівник ЗДО. Відповідальний за організацію практики підтверджує загальний план її проведення, забезпечує контроль проведення, організовує і проводить настановчу та підсумкову нараду (звітну конференцію).

Керівник-методист практики, узагальнює інформацію щодо атестації здобувачів, готує звіт за підсумками практики.

Виробнича практика планується та проводиться на основі угод між ЗВО та Департаменту освіти і науки Івано-Франківської міської та обласної ради, відповідно до яких пропонуються місця для проходження практики (при наявності у здобувача направлення із зазначенням дати і номера наказу). В угоді обумовлюють усі питання щодо проведення різних видів практик.

Консультування щодо виконання завдань, перевірка звітів за підсумками практики й оцінювання здійснюється керівником-методистом практики.

Перед початком практики проводиться настановча нарада з метою ознайомлення здобувачів з наказом, термінами практики, порядком організації роботи під час практики в ЗДО, оформленням необхідної документації, правилами техніки безпеки, розпорядком дня, видами та термінами звітності тощо.

Здобувачі заочної форми навчання, які працюють в закладах дошкільної освіти за спеціальністю, мають право проходити виробничу практику за місцем роботи, без відриву від виробництва.

Основні обов'язки студента в період проходження практики

Під час проходження практики здобувач **зобов'язаний**:

- своєчасно прибути на місце практики;

- дотримуватися внутрішнього розпорядку, відповідно до чинного трудового законодавства;
- виконувати вимоги охорони праці і режиму робочого дня, що діють в ЗДО;
- дотримуватися правил та норм поведінки;
- нести відповідальність за роботу та її результати;
- виконувати усі види робіт, які передбачено завданнями практики;
- щодня заповнювати щоденник практики;
- після закінчення практики у визначений термін здати оформлений звіт та документацію, які відповідають вимогам пропонованих методичних рекомендацій;
- підготуватися та бути присутнім на підсумковій нараді щодо результатів практики у встановлені керівником практики терміни.

Обов'язки керівника-методиста практики від ЗВО

Враховуючи сучасні вимоги до організації освітнього процесу ЗВО з підготовки майбутніх вихователів ЗДО, ефективність формування й розвитку у них професійних і практичних навичок, визначено спільною діяльністю студентів та викладачів. Відтак науково-методичне забезпечення і супровід виробничої практики в групах дітей раннього віку здобувачів спеціальності 012 Дошкільна освіта здійснюється провідними викладачами кафедри теорії та працевдавцями.

Науково-методичний супровід передбачає надання здобувачам науково- методичної літератури задля вирішення завдань практичної підготовки. Форми науково-методичного супроводу: консультування практикантів, відвідування та аналіз занять в ЗДО, рекомендації щодо організації діяльності, ведення документації, ознайомлення зі взірцями документів, конспектів, програм, спеціальні індивідуальні завдання для здобувачів тощо.

Науково-методичний супровід практикантів передбачає формування та своєчасне корегування практичних умінь і навичок за потреби. Формами науково-методичного індивідуального супроводу можуть бути консультації, залучення керівника ЗДО у вирішення проблем, рекомендації методиста щодо використання методично-практичної літератури для роботи.

Науково-методична підтримка практикантам надається у проведенні різних форм роботи з дітьми раннього віку, батьками, педагогами, а також при невпевненості в своїх силах у спілкуванні з дітьми та дорослими (колеги по роботі, батьки). У такому випадку передбачено залучення досвідченого педагога, психолога задля надання рекомендацій, порад, які сприяють усуненню проблем.

Керівник-методист практики від ЗВО:

- проводить організаційні збори здобувачів перед початком практики;
- забезпечує контроль дотримання термінів практики та її змісту;
- надає методичну допомогу здобувачам щодо матеріалів і виконання звіту;
 - проводить підсумковий контроль;
 - оцінює звітну документацію виробничої практики в формі заліку з встановленою шкалою в балах, які виставляються керівником-методистом практики з урахуванням поточних балів та оцінки з боку безпосереднього керівника практики від ЗДО;
- проводить співбесіду зі здобувачами з урахуванням їх особистих спостережень та побажань.
- вносить пропозиції щодо вдосконалення проведення практики на засідання випускової кафедри.

Обов'язки керівника виробничої практики від ЗДО

Відповідальність за організацію та проведення практики відповідно до угоди про організацію проходження практики покладається на керівника

закладу дошкільної освіти, в якому здобувачі проходять практику.

Керівник виробничої практики:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед практикою, водночас долучається до підготовки і проведення організаційних зборів, інструктаж з техніки безпеки;
- здійснення контролю за забезпеченням умов праці та відпочинку практикантів, відповідальність за дотримання правил техніки безпеки;
- знайомиться зі змістом завдань на практику та сприяє їх виконанню на робочому місці;
- знайомить практиканта з правилами внутрішнього розпорядку;
- надає максимально можливу інформацію, необхідну для виконання завдань практики;
- при необхідності вносить корективи в зміст і процес організації практики студентів;
- після закінчення практики дає характеристику щодо діяльності студента-практиканта;
- оцінює роботу практиканта під час практики.

4. ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після завершення практики здобувач у встановлений термін здає на кафедру відповідну документацію.

1. Щоденник педагогічних спостережень.
2. Психолого-педагогічну характеристику на дитину.
3. Звіт про виробничу практику в групах раннього віку.
4. 4 конспекти залікових занять з дітьми раннього зі сенсорно-пізнавального розвитку, образотворчої діяльності, мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природнім довкіллям (та додатково на вибір: ознайомлення з соціумом, здоров'я та фізичний розвиток).
5. Конспект проведення режимного процесу в ЗДО з дітьми раннього віку (I і II половина дня)
6. Конспект свята-розваги з дітьми раннього віку.
7. Консультація для батьків.
8. Конспект проведення ігор (рухливої, гри-драматизації, дидактичної та ін.).
9. Характеристика на здобувача, завірена керівником (директором) ЗДО, гербовою печаткою, оцінка (відмінно або добре, або задовільно).

Документи оформляється відповідно до вимог, викладених у пропонованих методичних рекомендаціях.

Звітні документи подаються в електронному варіанті (нумерація сторінок вгорі, шрифт 14 Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5; поля: зліва - 2 см, праворуч - 2 см, зверху - 2 см, знизу - 2 см):

- титульний лист (додаток 1);
- щоденник проходження практики (додаток 2);
- конспекти проведення залікових занять (додаток 3);
- протоколи обговорення кожного заняття (додаток 4);
- конспекти проведення режимного моменту (додаток 5)

- психолого-педагогічна характеристика на дитину (додаток 6)
- характеристика (додаток 7);
- звіт (додаток 8)

Контроль та оцінювання результатів виконання програми виробничої практики в групах дітей раннього віку здійснюється керівниками практики під час самостійного виконання здобувачами завдань практики. У період проходження практики майбутні вихователі готують звітну документацію відповідно до методичних рекомендацій та програми практики.

Після закінчення виробничої практики проводиться атестація у формі заліку.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Підсумки практики оприлюднюються на звітній конференції. Форму проведення визначає факультетський керівник практики.

Результати складання заліку з практики заносяться в екзаменаційну відомість, проставляються в індивідуальний план студента і в журнал обліку успішності.

Керівник-методист практики інформує адміністрацію закладу дошкільної освіти щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп здобувачів, які будуть проходити практику.

Примітка: у випадку проблем зі здоров'ям чи інших непередбачених обставин студентам-практикантам слід терміново повідомити адміністрацію закладу дошкільної освіти, вихователя, керівника-методиста від ЗВО про причини відсутності. Факультетському керівникові практики подати відповідні документи, які засвідчують достовірність фактів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти). Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Волкова В., Мерц О. Адаптація дітей раннього віку до умов дошкільного закладу. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2017. №1. С.68-72. Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/71/part_2/33.pdf
3. Гаврилюк С. М. Аксіологічний підхід до розвитку педагогічної творчості у професійній підготовці майбутніх вихователів. Витоки педагогічної майстерності. Серія: «Педагогічні науки». 2015. Вип. 15. С. 81– 88. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5317/1/Gavriluk.pdf>
4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років. / наук. кер. проекту О.В. Огнев'юк; авт. кол. : Г.В. Беленькая, О.Л. Богініч, В.М.Ветлугіна; наук. ред. Г.В. Беленькая. Київ : ун-т ім. Б.Грінченка, 2020. 304 с.
5. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / автор. колектив; науковий керівник К.Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2016. 160 с.
6. Закон України «Про дошкільну освіту». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/z-novoho-roku-vstupae-v-sylu-zakon-ukrainy-pro-doshkilnu-osvitu>
7. Кампов С. Співпраця сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2016. Вип. 2. С. 93–96. Режим доступу: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38171/1_3.pdf
8. Конвенція про права дитини. Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021
9. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку // Національна

академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.

10. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років.
Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1078>

11. Крутій К. Проблеми запровадження моніторингу дошкільної освіти та шляхи їх вирішення. Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 2 (2). 2015. С. 67–70.
Режим доступу: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7955/1/krut_prob1_2015_%202_67.pdf

12. Склянська О. В. Соціальна взаємодія дитини раннього віку з близьким дорослим в контексті ранньої психолого-педагогічної допомоги. Особлива дитина: навчання і виховання. 2017. №3. С. 69–78.

13. Склянська О. В. Супровід первинної соціалізації дитини з особливими потребами в програмах раннього втручання. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2015. Вип. 30. С. 307–312

14. Швайка Л. Педагогічний моніторинг у ДНЗ. Харків: ВГ «Основа», 2017. 192 с. (Серія «ДНЗ. Вихователю»).

**Навчально-методичні посібники для вихователів закладів
дошкільної освіти**

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика. С. О. Нікітчина. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2014. 368 с.
2. Бабій Н. М., Поліщук Л. І. Гуцульський орнамент на кераміці. Методичний посібник для працівників закладів дошкільної освіти. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 143 с.
3. Балаєва К. С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності: монографія. Чернівці: Місто, 2018. 296 с.
4. Беленька Г. В. Віконечко в природу: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. Київ : Сім кольорів, 2014. 56 с.
5. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми : ВТД Університетська книга, 2015. 428 с.
6. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичний посібник. Київ: Слово, 2015. 256 с.
7. Гавриш Н. В., Брежнєва О. Г., Кіндрат І. Р. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник. Київ, 2015. 176 с.
8. Дурманеко О.Л. Освітня діяльність у групах раннього віку: навч.- метод. посіб. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 188 с.
9. Карабаєва І., Савінова Н. Моніторинг якості дошкільної освіти: кваліметричний підхід до оцінки розвитку дитини. Методичні рекомендації. Київ : МЦФЕР, 2016. 184 с.
10. Гніровська О. З., Носок О. А Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей раннього віку. Розробки занять. Тернопіль: Мандрівець, 232с.
11. Рудік О. А. Планування навчально-виховної роботи з дітьми раннього віку. Харків: Основа. 224 с.

ДОДАТКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти

ДОКУМЕНТАЦІЯ

ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
Здобувача (ки) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

2 курсу

групи ДО - _____

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

База практики:

Термін проходження практики:

Керівник-методист:

м. Івано-Франківськ, 20_ рік

Зразок ведення щоденника

Сторінка №1

ЩОДЕННИК
ВИРОБНИЧНОЇ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧА (КИ)
2 КУРСУ, ГРУПИ ДО-_____
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

СТОРІНКА №2

1. Дані про базу практики:

- ЗДО №, назва;
- група №, назва;
- адреса ЗДО;
- контактний телефон;
- кількість груп;
- кількість дітей у групі;
- директор;
- методист;
- вихователі;
- асистент вихователя в інклюзивній групі;
- помічник вихователя.

СТОРІНКА №3 Список дітей групи

СТОРІНКА №4 Режим дня

СТОРІНКА №5 Розклад занять

СТОРІНКА №6 Комплекс вправ ранкової гімнастики

СТОРІНКА №7 Комплекс гігієнічної гімнастики

СТОРІНКА №8 Робота з батьками

СТОРІНКА №9 Ігрова діяльність:

- рухливі ігри;
- дидактичні ігри;
- сюжетно-рольові ігри;
- народні ігри.

СТОРІНКА №10 Сітка занять на місяць

СТОРІНКА №11 Календарно-тематичне планування

СТОРІНКА №12 Зміст спостереження, примітка

Рекомендації з ведення щоденника виробничої практики

- щоденник ведеться щодня;
- на початку щоденника заповнюється графік проходження виробничої практики відповідно до: календаря практики, програми практики, робиться відмітка про проведений інструктаж з техніки безпеки;
 - у записах в щоденнику слід чітко виділити:
 - а) що бачив і спостерігав; б) що зробив самостійно.
 - під час оцінювання враховується кількість та якість виконаних робіт, правильність і повнота опису, спостережень, знання матеріалу, викладеного в щоденнику, чіткість, акуратність та своєчасність проведених записів. Оцінка виставляється щодня керівником практики.
- у графі «Оцінка і підпис керівника практики» враховується виконання вказівок щодо ведення щоденника, дається оцінка якості проведених навчаються самостійної роботи.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

ДИРЕКТОР ЗДО: _____

ДО ЗАНЯТТЯ ДОПУСКАЮ:

ВИХОВАТЕЛЬ: _____

МЕТОДИСТ ЗДО: _____

**КОНСПЕКТ
ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ**

3

в _____ групі ЗДО № _____ «_____»

здобувача (ки) 2 курсу

спеціальності 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

ОЦІНКА: _____

ВИХОВАТЕЛЬ: _____

МЕТОДИСТ ЗДО: _____

ПРОТОКОЛ
ОБГОВОРЕННЯ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ
з методики _____
ЗДОБУВАЧА (КИ)
2 КУРСУ, ГРУПИ ДО- _____
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

Від _____
(число, місяць, рік)

ПРИСУТНІ:

ВИХОВАТЕЛЬ:

МЕТОДИСТ ЗДО:

КЕРІВНИК-МЕТОДИСТ:

ПОРЯДОК ДНЯ:

Обговорення залікового заняття

з методики_____

в групі дітей 3 року життя ЗДО №_____«_____»

СЛУХАЛИ:

а) самокритичний аналіз заняття студентом-практикантом;

б) висловилися:

в) оцінка заняття методистом ЗДО

ПІДПИСИ:

Методист ЗДО

Секретар

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

ДИРЕКТОР ЗДО: _____

ДО ЗАНЯТТЯ ДОПУСКАЮ:

ВИХОВАТЕЛЬ: _____

МЕТОДИСТ ЗДО: _____

КОНСПЕКТ

ПРОВЕДЕННЯ РЕЖИМНОГО МОМЕНТУ (...)

РУХЛИВОЇ ГРИ

В ГРУПІ ЗДО «_____»

ЗДОБУВАЧА (КИ)

2 КУРСУ, ГРУПИ ДО-_____

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Вихованця (-ки)

(вікова група)

Закладу дошкільної освіти №

(прізвище та ім'я дитини)

Складена здобувачем першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти

2 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта

(*прізвище, ініціали студента*)

СХЕМА СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ

1. Загальні відомості про дитину:

- прізвище, ім'я;
- вік (скільки років та скільки місяців);
- стан здоров'я;
- склад і особливості сім'ї;
- організація життя дитини у сім'ї (виконання режиму, чи заняття дитина, чи є у неї іграшки і які, хто більше займається з дитиною, хто з нею грається і як, як проходять вихідні, ставлення членів сім'ї до дитини чи є розбіжність у вимогах до дитини, переважні засоби педагогічного впливу на дитину загальний педагогічний клімат у сім'ї).

2. Загальна характеристика темпераменту і поведінки дитини (спокійна, все робить повільно, зовнішній прояв емоцій – невиразний, надмірна рухливість, непосидючість, спалахи афекту та ін.).

3. Характеристика активності та діяльності дитини:

- оволодіння ходінням, пошук труднощів, подолання перешкод;
- оволодіння предметами – знаряддями (ложкою, чашкою, гребінцем, носовичком), використання їх за призначенням. Реакція дитини на використання предмета не за призначенням хустинкою обтерти черевики, ложкою копати землю, рушником витерти стіл та ін.);
- використання дитиною предметів – замінників, відокремлення дітей від предмета (запропонувати розчесати головку паличкою замість гребінця, показати рукою як треба розчісувати волосся та ін.);
- здатність дитини до оволодіння діями, якими вона не володіє за показником.

На очах у дитини зняти усі кільця пірамідки, змішати їх, потім нанизувати їх на стержень у правильному порядку, запропонувати дитині повторити ці дії, щоб отримати «рівну» пірамідку. Розкласти спочатку кільце від більшого до меншого, виконати нанизування, потім запропонувати дитині знов нанизувати їх на стержень, повторюючи дії за дорослим «Дивись, як роблю я» , - показати і розповісти, як потрібно розкласти кільця у правильній послідовності, вибирати спочатку найбільше і прикладати його до вже надітих на стержень. Запропонувати дитині відтворити послідовність нанизування кілець самостійно. За яким навчанням дитина виконує завдання краще? Зафіксувати поведінку дитини.

4. Характеристика дій дитини у грі (чи є перенос дій з одного

предмета на інший, чи використовуються замітники реальних предметів і які, чи дає предметам-замінникам назви предметів які змінюються); чи пов'язує виконання дії між собою, чи є роль, чи називається ім'ям ролі – до розгортання ігрових дій, або в процесі їхнього здійснення; як впливають на хід гри ситуативні бажання і наміри.

Провести спостереження за грою дітей, підключившись до неї і запитуючи:

- що ти робиш?;
- що у тебе є? (паличка, якою годує);
- хто ти?

Скільки часу дитина зайнята грою? Чому припиняється гра?

5. Малювання:

1. *На якому етапі знаходиться малювання?*

- дозображувальний («каракулі»);
- етап впізнання предметів у випадковому сполученні рисок;
- етап зображення за наміром, але результат випадковий;
- етап підпорядкування рухів руки певному наміру, цілеспрямоване досягнення результату;

2. *Бесіда і спостереження:*

- дати папір і олівець;
- зафіксувати дії дитини та словесне обґрунтування означення свого малюнка (якщо воно є).

3. *Бесіда:*

- що ти будеш малювати?;
- що ти малюєш?;
- що ти намалював (-ла)?

6. Специфіка спілкування дитини.

1. Що є сигналом дії? (Слово, жест, міміка, інтонація дорослого).

Експериментальні ситуації:

- а) попросити: дай ручку, дай ляльку;
- б) супроводити відповідним жестом у ситуаціях, коли предмет на очах у дитини і коли малюк його не бачить;
- в) з багатьох вибрати один;
- г) між вказівкою і дією є проміжок часу;
- д) на очах у дитини «заслонити» предмет і попросити, запропонувати? Наприклад, «М'ячик під чашечкою, дай м'ячик, але руку дитини затримати на 20-30 секунд». Чи виконає дитина завдання?

е) перед дитиною чашка і ложка. Декілька разів запропонувати: «Дай чашку», «Дай ложечку», - що візьме малюк після зміни інструкції? Гальмуюча дія:

- а) закрив кришку; зачини двері;

б) реакції на «не можна»

2. Активність під час слухання казок, розповідей, віршів.

3. Як дитина реагує: на схвалення, похвалу дорослих, на осудження, покарання, на заборону з боку вихователя, няні.

Як, у якій формі виявляється домагання одержати визнання з боку дорослих, однолітків? Наприклад: Дивись, як я прибрав іграшки, або «А я все з'їв».

Зміст і характер скарг дитини. Коли вони виникають?

Соціальна ситуація : «Дитина-Дитина».

Ставлення дитини до інших дітей групи тягнеться до дітей, прагне до спілкування з ними, полюбляє їх або навпаки; форми виявлення цього ставлення. Чи охоче йде до дитячого садка? Поступається або агресивний у спілкуванні з дітьми, співчуває, ревнує, симпатизує, радіє, коли іншому погано та ін. Ставлення дітей групи до дитини.

4. Усвідомлення себе.

а) форма називання самого себе займенником «Я»;

б) здатність впізнавати своє зображення:

-у дзеркалі показати і запитати «Хто це?»;

-на фотографії;

в) чи є прояви самостійності -«Я сам!»;

-реакція на допомогу дорослого, не ухиляється від дії чи ухиляється?;

-поява негативних форм поведінки, упертість, негативізм.

5. Керування власними діями:

а) виконання дітьми простих, але цікавих завдань; чи вміє доводити до кінця, наприклад: зібрати кубики у шухляду різнокольорові машинки;

в) мислення дитини: наочно-дійове або наочно-образне;

- характер спроб дітей під час виконання завдання: одягнути ляльку в одяг для прогулянки, запропонувати одяг різного розміру, одяг має бути однаковий за всіма ознаками, крім величини.

г) уява:

- розкажи мені казку про твою ляльку, про ведмедика, про зайчика;

- на що це схоже;

д) пам'ять;

- показати знайому книжку, запропонувати відтворити казку «прочитати» книжку;

- провести експеримент на запам'ятовування предметних картинок і окремих слів аналогічного змісту:

Наприклад:

1) Я хочу пограти з тобою з картинками. Дивись, які вони красиві, що на них намальовано? (10 – 12 картинок). А тепер я заберу картинки, сховаю їх у конверт, а ти пригадай, що на них намальоване?

2) Давай пограємося у слова. Слухай скільки я знаю слів (називає), а тепер повтори ці слова.

Зафіксувати, скільки картинок і слів дитина відтворює. Яка пам'ять у неї переважає?

Інструкція: час, протягом якого пред'являються картинки і слова. Має бути однаковим.

6. Розвиток мови, недоліки в мові. Їх причини.

- а) словниковий запас;
- б) ситуативне або зв'язне мовлення;
- в) функції мови, характер речень;
- г) морфологічні особливості мови;
- д) синтаксичні особливості мови.

7. Загальні висновки про психічний розвиток дитини.

Педагогічні рекомендації щодо подальшої роботи з дитиною. Чи потрібна спеціальна робота, на що її слід спрямувати?

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ
ВИРОБНИЧНОЇ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧА (КИ)
2 КУРСУ, ГРУПИ ДО-_____
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

(прізвище ім'я по батькові)

1. Місце проходження практики (село, місто, заклад освіти, група дітей)
2. Яку освітню роботу проводили з дітьми групи (заняття проводила згідноплану)
3. Яка конкретна допомога з боку практиканта надавалася вихователям ЗДО.
4. Робота з батьками.
5. Участь в педагогічній і методичній нарадах.
6. З якими труднощами зіткнулися під час проходження практики.
7. Загальне враження про педагогічну практику. Що цінного почерпнули впродовж практики.
8. Побажання щодо подальшої організації практики і рекомендації щодо проходження практики в ЗДО.

Дата:

Підпис:

Звіт затверджує вихователь і директор ЗДО

**Рекомендації до написання характеристики на
здобувача-практиканта першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти**

Характеристика передбачає аналіз діяльності майбутнього вихователя в ЗДО за період практики:

- найменування закладу;
- висновки про вміння практиканта застосовувати теоретичні знання в практиці роботи з дітьми раннього віку;
- самостійність і активність в роботі;
- кількість і види виконуваної роботи;
- результати виконання завдань практики відповідно до програми практики;
- трудова дисципліна;
- особливості у взаєминах з працівниками ЗДО;
- важливою є загальна оцінка результатів роботи студента за період практики (за національною шкалою), пропозиції та побажання.

Характеристика
на студента (-ку)-практиканта (-ку)
ППП

Здобувач (-ка) першого (бакалаврського) рівня 2 курсу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника спеціальності 012 Дошкільна освіта ППП проходила виробничу практику в групах дітей раннього віку на базі ЗДО № «» (адреса закладу) здо....

Звернути увагу на основні аспекти:

- програма, за якою працювала студент (-ка)-практикант (-ка);
 - творча підготовка, вміння використовувати теоретичні знання у практиці роботи;
 - дотримання правил та розпорядку роботи ЗДО;
 - дотримання етичних норм у взаємодії з колегами;
 - вияв інтересу до обраної професії; якими навичками оволодів (-ла);
- індивідуальні особливості практиканта (-ки): відповідальність, організованість, ініціативність тощо;
- оволодіння професійними компетентностями, включеність в громадську діяльність; зауваження щодо практики, загальне враження, пропозиції;
- рекомендована оцінка (за національною шкалою).

Керівник (директор ЗДО): _____ (завірений підпис гербовою печаткою,
дата)

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ
І СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ ДІТЕЙ
РАННЬОГО ВІКУ**

здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
2 курсу
спеціальності 012 Дошкільна освіта
денної (заочної) форми навчання

м.Івано-Франківськ

20__р.
55

I. Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта проходять виробничу практику в базових закладах дошкільної освіти в групах дітей раннього віку відповідно до освітньої програми, навчального плану та вимог наскрізної програми практики.

Мета практики – поглибити знання студентів-практикантів щодо специфіки діяльності ЗДО, умовами і способами організації освітнього процесу в групах дітей раннього віку, сформувати практичні навички та уміння роботи з дітьми даного вікового періоду.

Завдання практики:

- закріпити та поглибити знання студентів про вікові особливості раннього дитинства та особливості роботи з дітьми;
- формувати у майбутніх вихователів вміння спостерігати, аналізувати своєрідність освітнього процесу в групах раннього віку, оцінювати його ефективність;
- вчити помічати зміни в розвитку дитини під впливом педагогічних дій, користуватися різними методиками для виявлення фізичного, розумового, морального, естетичного розвитку дітей;
- формувати у здобувачів дошкільної освіти вміння спілкуватися з дітьми означеного віку, організовувати та проводити основні форми роботи та окремі режимні процеси, спостереження, ігри;
- формувати у майбутніх фахівців дошкільної освіти вміння надавати педагогічну допомогу батькам, діти яких не відвідують заклади освіти.

Під час виробничої практики в групах дітей раннього віку майбутні вихователі оволодівають первинними навичками професійної діяльності, зокрема:

- встановлювати взаємозв'язки між теоретичними положеннями, даними експериментальних досліджень та практичною роботи закладу дошкільної освіти щодо розвитку дітей раннього віку;
- самостійно спостерігати, аналізувати освітній процес в групах дітей раннього віку, визначати актуальні аспекти в роботі вихователя, свого товариша, усвідомлювати можливості оптимізації освітнього процесу з урахуванням результатів діагностики;
- вести записи у щоденнику, оформляти документацію за результатами практики;
- самостійно складати конспекти занять, режимних моментів, психолого-педагогічну характеристику на дитину раннього віку;
- проводити хронометраж самостійної діяльності дітей раннього віку.

II. Обов'язки учасників практики

Під час проходження практики практикант зобов'язаний:

1. Брати участь у настановчій нараді.
2. Дотримуватись графіку роботи ЗДО.
3. Бути присутнім на практиці кожного дня впродовж 6 годин позмінно.
4. Вивчати спеціальну педагогічно-методичну, психологічну літературу щодо проведення практики в групах раннього віку.
5. Організовувати і проводити з дітьми заняття, ігри, режимні процеси.
6. Здійснювати планування окремих режимних елементів освітнього процесу ЗДО; складати конспекти проведення занять, режимних процесів, ігор.
7. Фіксувати у щоденнику (перспективне та календарне планування вихователя на час практики) результати спостереження із власної педагогічної діяльності.
8. Брати участь в групових семінарах, тренінгах, консультаціях, які проводяться в процесі практики та форм роботи з батьками.
9. Виконувати всі завдання, які передбачені програмою практики.
10. Своєчасно оформити необхідну документацію для звіту про проходження практики.
11. Проводити самоаналіз рівня практичних умінь.
12. Вносити свої пропозиції про проведення та організацію практики.

Примітка: у випадку проблем зі здоров'ям чи інших непередбачених обставин студентам-практикантам слід терміново повідомити адміністрацію закладу дошкільної освіти, вихователя, керівника-методиста від ЗВО про причини відсутності. Факультетському керівнику практики подати відповідні документи, які засвідчують достовірність фактів.

III. Після завершення практики студент у встановлений термін здає на кафедру відповідну документацію:

1. Щоденник педагогічних спостережень.
2. Психолого-педагогічну характеристику на дитину.
3. Звіт про виробничу практику в групах раннього віку.
4. 4 конспекти залікових занять з дітьми раннього віку з сенсорно-пізнавального розвитку, образотворчої діяльності, мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям (та додатково на вибір: ознайомлення з соціумом, здоров'я та фізичний розвиток).
5. Конспект проведення режимного процесу в ЗДО з дітьми раннього віку (I і II половина дня).
6. Конспект свята-розваги з дітьми раннього віку.
7. Консультація для батьків.

8. Конспект проведення ігор (рухливої, гри-драматизації, дидактичної та ін.).

9. Характеристика на здобувача, завірена керівником (директором) ЗДО, гербовою печаткою, оцінка (відмінно або добре, або задовільно).

Організація практики впродовж дня:

Спостереження за дітьми 1-1,5 год.;

Робота з дітьми в парі з вихователем 3-4 год;

Вивчення документації 1-1,5 год.

Зміст практики:

Під час виробничої практики в ЗДО здобувачі 2 курсу ознайомлюються зі змістом роботи директора закладу, методиста, вихователя-наставника спрямованої на створення умов для розвитку дітей раннього віку, з формами контролю, з діагностикою, веденням документації, формами роботи з батьками, вихователями.

Основну частину часу майбутні вихователі проводять у групах раннього віку, де спостерігають за особливостями розвитку дітей, аналізують організацію освітнього процесу з дітьми. Результати спостережень записуються у щоденнику спостережень. Студенти-практиканти готують та проводять самостійно окремі режимні процеси, ігри та заняття з дітьми раннього віку, складають психолого-педагогічну характеристику на дитину; виготовляють наочність для занять, ігор і повсякденного життя; приймають участь у різних формах роботи з педагогами та роботі з батьками.

Календарний розподіл завдань практики:

I тиждень

1. Ознайомлення з освітнім процесом ЗДО, зустріч із директором, методистом, закріплення студентів-практикантів за вихователями груп.

2. Ознайомлення з перспективним і календарним планом вихователя групи раннього віку.

3. Спостереження за освітнім процесом (заняття, режимні процеси, свята, розваги, ігри).

4. Спостереження за всебічним розвитком дітей у групах раннього віку.

5. Ведення щоденників практики.

II тиждень

1. Спостереження за однією із дітей групи з метою написання психолого-педагогічної характеристики.
2. Укладання картотеки методичної літератури для проведення занять, ігор з дітьми.
3. Підготовка до занять та їх проведення з фахових методик, написання конспектів, виготовлення наочності.
4. Проведення пробних режимних процесів, ігор.
5. Участь у роботі з батьками.
6. Ведення щоденників практики.

III-IV тиждень

1. Проведення консультацій з вихователями, методистом щодо організації залікових занять, ігор, окремих режимних моментів.
2. Проведення залікових занять, окремих режимних процесів, ігор.
3. Відвідування та обговорення студентами-практикантами залікових занять та режимних процесів.
4. Проведення консультацій з вихователями щодо оформлення конспектів проведених занять, ігор, окремих режимних процесів.
5. Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину.
6. Укладання консультацій для батьків з розвитку, виховання та навчання дітей раннього віку.
7. Ведення щоденників практики.

V-VI тиждень

1. Проведення консультацій з методистом щодо організації залікових занять, ігор, окремих режимних моментів.
2. Обговорення студентами-практикантами залікових занять та режимних процесів.
3. Проведення консультацій з вихователями щодо оформлення конспектів проведених занять, ігор, окремих режимних процесів.
4. Оформлення документації.
5. Участь у проведенні підсумків виробничої практики на педагогічній раді в ЗДО.
6. Написання звіту про проходження практики.

**Рівень практичної підготовки майбутніх
вихователів за період виробничої
практики в групах дітей раннього віку**

Вміти:

- визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, які використовуються в роботі з дітьми раннього віку;
- визначати способи використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього віку ігрової та інших видів діяльності;
- здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти та сім'ї. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього віку в умовах закладу дошкільної освіти;
- будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці;
- використовувати здоров'язберігаючі технології задля збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей раннього віку;
- визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього віку на основі програм дошкільної освіти;
- збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

Програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти (протокол №_ від __серпня 20__року).

Завідувач кафедри:

Людмила МАЦУК

[illegible]

[illegible]

Для нотаток

[illegible]

[illegible]

Навчально-методичне видання

Методичні рекомендації схвалено
Науково-методичною радою педагогічного факультету
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
(протокол № від серпня 2023 р.)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Укладачі: Надія Лазарович, Людмила Мацук

ISBN 978-966-2343-83-0

Віддруковано з готового макету замовника

Підписано до друку 24.02.2020 р.
Формат 60х84 1/16. Умов. друк. арк. 3,02.
Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”.
Друк цифровий. Зам № 57.
Наклад 100 примірників.



Видавець Кушнір Г. М.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ІФ №31 від 26.01.2009 р.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шота Руставелі, 1,
тел. (099) 700-47-45, e-mail: kgm.print@i.ua